

ชื่อเรื่อง

โครงการศึกษาการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรภูมิปัญญาท้องถิ่น
ชาวเขาเผ่าม้ง ในบริเวณชายแดน ไทย – ลาว บ้านร่มเกล้า
อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

ศูนย์รวมพรรณไม้บ้านร่มเกล้า ในพระราชดำริ จังหวัดพิษณุโลก

บทคัดย่อ

โครงการศึกษาการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรภูมิปัญญาท้องถิ่น ชาวเขาเผ่าม้ง ในบริเวณชายแดน ไทย – ลาว บ้านร่มเกล้า อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภูมิปัญญาพื้นบ้านของชนเผ่าม้งในเขตชายแดนไทย – ลาว ในการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพร เพื่อเป็นแนวทางในการรวบรวม ขยายพันธุ์ และอนุรักษ์พืชสมุนไพรอย่างยั่งยืน และเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาพืชสมุนไพร ในด้านต่างๆ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ห้อมพื้นบ้าน และหัวหน้าครัวเรือนชายหรือหญิงที่มีอายุเกิน 18 ปีบริบูรณ์ การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการในปีงบประมาณ 2548 และวิเคราะห์ข้อมูล โดยอาศัยเอกสารรูปวิธานการแยกชนิด หนังสือพันธุ์ไม้แห่งประเทศไทย (ชื่อพฤกษศาสตร์ - ชื่อพื้นเมือง) และเอกสารทางพฤกษศาสตร์อื่นๆ

ผลการวิจัยพบมีการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรทั้งสิ้นจำนวน 151 ชนิด แบ่งเป็น 74 วงศ์ โดยวงศ์ที่มีการใช้ประโยชน์มากที่สุด คือ วงศ์ ZINGIBERCEAE มีการใช้ประโยชน์จำนวน 13 ชนิด เช่น ว่านชักมดลูก กระชายดำ หอมไก่ เปราะหอม ไพล จิง เป็นต้น รองลงมา คือ วงศ์ PAPILIONACEAE มีการใช้ประโยชน์จำนวน 12 ชนิด เช่น ถั่วดินป่า เก็ดขาว เครือตาปลา มะหิงเม่น เป็นต้น และวงศ์ EUPHORBIACEAE มีการใช้ประโยชน์จำนวน 7 ชนิด เช่น เปล้าใหญ่ กระบือเจ็ดตัว ผักหวานบ้าน มะขามป้อม เป็นต้น

จากการศึกษาสามารถรวบรวมตัวอย่างที่เป็นต้นมีชีวิตทั้งหมด 477 ตัวอย่าง และจัดทำเป็นตัวอย่างแห้งเพื่อการอ้างอิงจำนวน 12 ตัวอย่าง และได้เพาะขยายพันธุ์พืชสมุนไพรชนิดต่างๆ ได้ทั้งหมด 15,000 ต้น โดยทำการจัดแสดงไว้ให้ผู้สนใจสามารถเข้ามาศึกษา เยี่ยมชม และสามารถขอพันธุ์ไม้เพื่อนำไปขยายพันธุ์ต่อได้ นอกจากนี้ยังได้มีการส่งเสริมให้ชุมชนชาวม้งให้ความสำคัญกับสมุนไพร โดยส่งเสริมให้มีการเพาะปลูกพืชบางชนิดที่มีศักยภาพเป็นพืชเศรษฐกิจภายในชุมชน เช่น กระชายดำ ว่านชักมดลูก และชะย่อม หลวง เป็นต้น

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ได้จัดเก็บไว้ในรูปเล่มของรายงาน และได้รวบรวมข้อมูลไว้ในฐานข้อมูลภูมิปัญญาพื้นบ้านของชาวม้ง โดยเก็บในรูปแบบของข้อมูลตัวอักษรและข้อมูลตาราง เพื่อให้สามารถเผยแพร่ข้อมูลแก่ผู้ต้องการศึกษาได้ค้นคว้าต่อไป